

Storgruvan

Stegnägar, irrfärder.

Ena dagen borrar vi, andra dagen ska allt som lossnat köras upp.

Ringledning. Färdiglastat, hissas.

Stegen går sönder, ramlar till botten. Några blir kvar med den, buller om buller, när skotten kommer. Stenarna haglar och tur är det enda som avgör.

Gruvfogden, bårhuset, blåblus med revor.

Sofia, hade vi inte tur ändå?

Räknar du stegpinnarna, Olof? Är det därför din enda hand trevar så dant över filten? Öppnar, sluts, lyfts och sjunker. Ser du dem komma ur mörkret? Ser du dem rulla nedåt från himmelglimten där uppe? En till, en till. Också det har varit vardag, den klättring som i egen rätt kan ta kål på den flinkaste pickare. Ståtlig är den döden inte, att falla rakt ut i inget. Tänk så fort en människa faller, tänk så snabbt luften stannar igen efter vinddraget av en kropp. Något som fladdrar till bara, i ögonvrån, och ni som fortfarande klamrar er fast klamrar er fast ännu hårdare och måste klättra vidare med tänder som gnisslar och darrande knän.

Inte vill man höra ljudet av den kroppen som landar, men inte kan man släppa taget och trycka händerna mot öronen.

Inte vill man bära med sig den dunsen, men bär den, det gör man.

Och inte vill man räkna stegpinnar trettio år senare, men räknar dem, det gör man. Man minns armar som drar och benmuskler som kniper, man minns upp och upp och upp.

Olof, du minns bortsprängda händer och platta bröstorgar, du minns vanställda ansikten, pumpande blod.

Du minns dem allihop, de som hissats likt malmstycken i tunnorna, när händerna förlorat förmågan att greppa och fötterna inte hittat stegpinnarna mer. Nej det är inte ståtligt att fraktas som sten, för stenen har ett värde men den människa som forslas så har inget värde kvar.

Man står där uppe när tunnan kommer, och någon kastar mössan i marken och någon flämtar till. Någon försöker förgäves att se vem det är som lastas av, hålls ner, välts ut.

Man sveper över allas ansikten för att utesluta sörjan som är kvar. Någon viskar, sätter namnet på den som till alldeles nyligen var en av alla:

”Han klättrade över mig.”

Man känner igen färgen på ett byxben, och uppgiften sprids och snart står man där och förhåller sig. Snart ser man vägen hem till honom, man ser en dörr som måste öppnas men av fel hand, man hör ett besked som måste lämnas över. Man ser en sanning som måste uppdagas och landa, och många tänker samma tanke men ingen säger högt

”Tur, det var inte jag.”

Men någon tänker tvärtom, för en brors skor är inte lätta att ta på sig. Och har man mist en bror kan vanmakten ta över, och stenar kanske måste kastas åt vilket håll som helst. Men aldrig ner i schaktet, nej, sådan vanmakt måste hindras. Det behövs inte fler bröder att hissa likt sten.

Hand läggs på axel, och den vars släktband brustit får följa till hemmet dit de inte tänkt gå. Bleknande ansikten vid kasernerna ser på lång väg, men att handskas med den sortens besked värker olika fort och på olika vis.

Olof, du ser alla ansikten, de fladdrar bland stegpinnarna och blir irrbloss ur livet, blir sådant du haft och sådant du mist.

Sofia hade också det ansiktet en dag, innan innebörden nådde fram att det fanns hopp för allt utom armen.